

Sygn. akt III Ca 54/17

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący:	SSO Agnieszka Skrzekut SSO Mieczysław H. Kamiński SSO Tomasz Białka (sprawozdawca)
Protokolant:	insp. Jadwiga Sarota

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2017r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) S.A. z siedzibą w K.

przy uczestnictwie A. F.

o zasiedzenie służebności

na skutek apelacji wnioskodawcy i zażalenia uczestniczki

od postanowienia Sądu Rejonowego w Gorlicach

z dnia 23 listopada 2016 r., sygn. akt I Ns 72/15

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Gorlicach do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

(...)

sygn. akt III Ca 54/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Gorlicach oddalił wniosek (...) S.A. z siedzibą w K. o stwierdzenie, że jego poprzednik prawny (...) S.A. z siedzibą w K. nabył przez zasiedzenie w dniu 29 września 2008 roku służebność przesyłu polegającą na korzystaniu z działki ewidencyjnej

nr (...) objętej KW nr (...) (pkt I), orzekł, że wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie (pkt II) i zasądził od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1 521,03 zł tytułem wydatków (pkt III).

Sąd Rejonowy ustalił, że uczestniczka A. F. jest właścicielką działek (...) położonych w S. objętych KW nr (...). Na działce (...) są posadowione dwa potrójne słupy energetyczne rozkroczne, każdy z nich na oddzielnej napowietrznej linii energetycznej średniego napięcia 15 kV. Urządzenia te zostały wybudowane w ramach budowy Głównego Punktu Zasilania (...). Przy ich budowie nie pytano ówczesnej właścicielki opisanych wyżej działek o zgodę. Na urządzeniach tych były wykonywane przeglądy techniczne od 29 września 1978 roku. W czasie pierwszego przeglądu w dniu 29 września 1978 roku ujawniono braki i usterki oraz stwierdzono gotowość inwestycji do wstępnej eksploatacji po usunięciu usterek. Protokół taki był sporządzany przed załączeniem urządzeń. Zakład (...) w K. uzyskał własność budynku tego głównego punktu zasilania. Zabiegi eksploatacyjne, przeglądy i planowe remonty wykonywane są na liniach energetycznych tego typu co 5 lat, awarie są zaś usuwane na bieżąco. A. F. nie sprzeciwiała się wykonywaniu tego typu czynności na jej działkach.

(...) S.A. z siedzibą w K. jest następcą prawnym Zakładu (...) w K..

A. F. w dniu 21 maja 2014 roku złożyła wniosek o ustanowienie służebności przesyłu w zakresie opisanych wyżej urządzeń. Postępowanie w tej sprawie zarejestrowano pod sygn. I Ns 433/14.

Zdaniem Sądu Rejonowego wniosek był niezasadny. Sąd I instancji uznał, że kluczowym zagadnieniem w niniejszej sprawie było rozstrzygnięcie, czy istnieje możliwość zasiedzenia służebności gruntowej o treści faktycznie odpowiadającej służebności przesyłu, przed rokiem 2008, a więc momentem, kiedy taka instytucja pojawiła się w polskim kodeksie cywilnym. W ocenie Sądu Rejonowego nie można utożsamiać służebności gruntowej ze służebnością przesyłu, zwłaszcza poprzez tworzenie sztucznych konstrukcji służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Stwierdził przy tym Sąd, że służebność przesyłu może zostać nabyta w drodze zasiedzenia, ale okres konieczny do tego może być liczony dopiero od chwili wprowadzenia tej instytucji do polskiego porządku prawnego. Milczenia ustawodawcy w tym zakresie nie można bowiem interpretować na niekorzyść właścicieli gruntów, które miałyby być obciążone służebnością, gdyż byłoby to sprzeczne z istotą prawa własności i pozbawiało ich realnej możliwości jego ochrony.

Apelację od tego orzeczenia złożył wnioskodawca. Podniósł zarzuty naruszenia:

1. art. 305¹ w zw. z art. 305² w zw. z art. 292 w zw. z art. 172 w zw. z art. 176 k.c. przez przyjęcie, iż przed zmianą kodeksu cywilnego z dniem 3 sierpnia 2008 roku nie istniała możliwość zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu oraz brak jest możliwości zaliczania na okres biegu terminu zasiedzenia służebności okresu przypadającego przed wprowadzeniem tej instytucji, podczas gdy przed wskazanym dniem istniała możliwość ustanowienia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jak i jej nabycia przez zasiedzenie bezpośrednio na rzecz Skarbu Państwa (do dnia 1 lutego 1989 roku) albo po tej dacie na rzecz przedsiębiorcy przesyłowego, co potwierdza jednoznacznie już w tym zakresie stanowisko Sądu Najwyższego oraz praktyka orzecznicza,
2. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak przeprowadzenia oceny dowodów;
3. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez poczynienie zbyt lakonicznych ustaleń faktycznych, które są niewystarczające do oceny zasadności wniosku, przez co orzeczenie nie poddaje się kontroli instancyjnej w sprawie,
4. naruszenie art. 520 § 2 k.p.c.

Powołując się na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia przez uwzględnienie w całości wniosku o stwierdzenie zasiedzenia służebności oraz o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Zażalenie na rozstrzygnięcie o kosztach zawartych w punkcie II postanowienia złożyła uczestniczka. Zarzucając naruszenie przepisów art. 520 § 1 i 3 k.p.c. wniosła o jego zmianę i zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest uzasadniona o tyle, że prowadzi do uchylenia zaskarżonego postanowienia.

Sąd Okręgowy nie zgadza się ze stwierdzeniem Sądu Rejonowego, że nie było możliwe stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści faktycznie odpowiadającej służebności przesyłu przed rokiem 2008, a więc momentem, kiedy taka instytucja pojawiła się w polskim kodeksie cywilnym. Pogląd ten jest zresztą bez wyjątku prezentowany w orzecznictwie Sądu Okręgowego w Nowym Sączu. Za takim stanowiskiem przemawia szereg argumentów, w tym także i to, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest już pogląd, zgodnie z którym przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (art. 305¹-305⁴ k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa (tak np. Sąd Najwyższy m. in. w uchwale 7 Sędziów z dnia

7 października 2008 r., III CZP 89/08, LEX nr 458125, w uchwałach z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, OSNC z 2013 r. nr 12, poz. 139, z dnia 27 czerwca 2013 r.,

III CZP 31/13, OSNC z 2014 r. Nr 2, poz. 11, z dnia 6 czerwca 2014 r., III CZP 107/13, BSN z 2014 r., nr 7-8, s. 3, w wyrokach z dnia 8 września 2006 r., II CSK 112/06, M. Prawn. z 2006 r., nr 19, z dnia 12 grudnia 2008 r., II CSK 389/08, nie publ.,

w postanowieniach z dnia 5 czerwca 2009 r., I CSK 392/08, nie publ., z dnia 22 lipca 2010 r., I CSK 606/09, z dnia 14 listopada 2012, II CSK 120/12, z dnia 6 lutego 2013 r., V CSK 129/12, z dnia 14 czerwca 2013 r., V CSK 321/12, z dnia 26 czerwca 2013 r., II CSK 626/12, z dnia 30 października 2013, V CSK 497/12, z dnia 19 lutego 2014 r., V CSK 190/13, z dnia 4 lipca 2014 r., III CSK 551/13 - nie publ.). Również przed dniem 1 lutego 1989 roku posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe instalacji przesyłowych prowadziło do zasiedzenia służebności.

W sytuacji jednak, gdy doszło do niego przed tą datą, zasiadywał ją Skarb Państwa, a jeśli później - to przedsiębiorstwo państwowe lub jego następca (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 lutego 2015 roku, IV CSK 293/14).

W uchwale z dnia 22 maja 2013 roku, sygn. III CZP 18/13 Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że konstrukcja prawna służebności przesyłu, wprowadzona z dniem

3 sierpnia 2008 roku, została ukształtowana z jednoznaczną intencją potwierdzenia dotychczasowej praktyki orzeczniczej, która konsekwentnie przyjmowała możliwość ustanowienia na nieruchomości służebności gruntowej, pozwalającej na korzystanie ze znajdujących się na niej urządzeń przesyłowych przez przedsiębiorcę wykorzystującego je w swojej działalności gospodarczej oraz możliwość nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej o cechach odpowiadających służebności przesyłu, uregulowanej następnie w art. 305¹ – 305⁴ k.c. Sąd Najwyższy wskazał, że celem

i rezultatem powyższej praktyki orzeczniczej było ustalenie treści norm prawnych – przepisów o służebnościach gruntowych – w odniesieniu do stanów faktycznych związanych z urządzeniami przesyłowymi oraz, że praktyka ta miała charakter rekonstrukcyjny, nie polegała zaś na tworzeniu prawa. Z perspektywy systemu prawa wprowadzenie art. 305¹ – 305⁴ k.c. oznaczało więc przede wszystkim uszczegółowienie obowiązujących unormowań i nie wiązało się z wprowadzeniem norm prawnych, odbiegających znacznie od norm obowiązujących wcześniej w ramach ogólnej regulacji służebności gruntowych.

Zatem w odniesieniu do służebności przesyłu można rozróżnić dwie konstrukcje – służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu, która mogła zostać nabyta przez zasiedzenie przed dniem 3 sierpnia 2008 roku w oparciu o art.145 k.c. i art. 292 k.c. oraz służebność przesyłu od dnia 3 sierpnia 2008 roku na podstawie art. 305¹ k.c. i nast. Obydwa te prawa mają analogiczną treść, pełnią te same funkcje, odmienna jest jednak ich podstawa prawna i nie można ich utożsamiać.

Stanowisko takie prezentowane było też w innych orzeczeniach tutejszego Sądu. Przykładowo zwrócić należy uwagę na rozstrzygnięcia w sprawach o sygn.

III Ca 650/14, III Ca 490/16 i III Ca 700/16, przy dwie ostatnie z wymienionych spraw dotyczyły podobnego stanu faktycznego i toczyły się w wyniku apelacji od rozstrzygnięć Sądu Rejonowego w Gorlicach.

Z powyższego wynika więc, że możliwe jest stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści faktycznie odpowiadającej służebności przesyłu, przed rokiem 2008. Tym samym za dopuszczalną uznać należy też możliwość doliczenia okresu wykonywania służebności o takiej treści do zasiedzenia służebności przesyłu. Powoduje to, że nie ma podstaw do oddalenia wniosku z przyczyn wskazanych przez Sąd Rejonowy.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie złożonego wymaga rozważenia czy spełnione zostały przesłanki decydujące o zasiedzeniu służebności, o których mowa w art. 172 k.p.c. w zw. z art. 292 k.c. Uchylił się od tego jednak Sąd Rejonowy przez co nie rozpoznał istoty sprawy. Brak dokonania przez Sąd Rejonowy merytorycznej oceny wniosku w tym zakresie uniemożliwia uczynienie tego przez Sąd Okręgowy na etapie postępowania apelacyjnego. Prowadziłoby to bowiem do pozbawienia wnioskodawcy i uczestnika prawa jednej merytorycznej instancji. Stwierdzenia te prowadzą do wniosku, że w niniejszej sprawie zachodzi konieczność uchylecia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sprawy przez Sąd I instancji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy winien ocenić czy można mówić o posiadaniu służebności, czy było ono wykonywane w warunkach dobrej czy złej wiary oraz jak długo ono trwało. W szczególności Sąd I instancji winien zaś zająć stanowisko co do tego od kiedy można mówić o rozpoczęciu biegu terminu zasiedzenia prowadzącego do nabycia służebności przez poprzednika wnioskodawcy i kiedy ten termin upłynął. Orzec winien też o kosztach postępowania związanych z rozpoznaniem niniejszej apelacji i zażalenia.

W związku z powyższym na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzeczono jak w postanowieniu.

(...)